

ACC. N:R. N. 6180: 1-9.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Sture Bäckström

Härad: Norrvidinge

Adress: Värnäsens

Socken: Gårdsby.

Berättat av: Öina Melin.

Uppteckningsår: 1930.

Född år 1856 i Gårdsby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- 1/ Fulseder.
- 2/ Vässeder.

Skriv endast på denna sida!

9 sid

ACC. N:R.

6180

Landskap: Småland Upptecknat av: Sture Bäckström
Härad: Norrvidinge Adress: Värenasjö
Socken: Gärsby Berättat av: Lina Melin
Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gärsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1.

Julseder

På juleträdets så mycket med ved, så att den varade till nyårstid. "Kraflaen" skulle räcka upp till taket. På juleaftons kväll låg det på en stor björkvedsklump, men "julamannen" skulle det vara "ferens", som gnistade bra.

På juleträdets träskningen vara avslutad eller lyftad, som det heter. Man sleg upp vid två eller tre tiden och började träskan.

På juleträdets man slaktade. Man skulle slakta både påslakt och svinaslakt. De truskade sliga upp och slakta julegrisen vid två eller tre tiden på morgonen. Slakten skulle ske inne

6180

ACC. N:R.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Sture Bäckström.
 Härad: Norrvidinge Adress: Värnäsens
 Socken: Gåraby Berättat av: Lina Melin
 Uppteckningsår: 1936 Född år 1896 i Gåraby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

i köket.

Ljus skulle stäpas ut för husets behov och
 ut till kyrkan.

Det skulle tryggas julöl, wagnariska och
 starkt öl. De måste trygga minst två dagar
 före jul, för att drickat skulle bli starkt.

Före jul skulle bakaas vörtlimpor, enebärs-
 limpor, fint och grovt bröd. Under julen fick
 man ej äta något karebröd förrän efter tretton-
 dagen. Några potatis fick ej kokas förrän
 efter nyårsdagen.

Några dagar före jul kom knekten och
 tog upp sin julkost. Beträffande av det som enligt
 kontraktet skulle dröas till såsom ljus, kakor,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6180

Landskap: Bmäländ. Upptecknat av: Sture Bäckström.
Härad: Norrvidinge. Adress: Vårenasens.
Socken: Gärdsby. Berättat av: Fina Melin
Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gärdsby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

mat och ärtor. En viss sorts bröd och kakor
bakades till de fattiga, som de jingo i sina med-
förda påsar.

Stugan skulle skuras till jul. Vita dukar och
rena gardiner skulle drängas upp. Dukarna
drängdes i läret. På golvet skulle de ha någ-
dalen.

Juleaftons mat bestod av alla de sorter,
som funnos i huset. De första de äto var lut-
fisk. Efter maten skulle de junga och läsa.
Den mat som äts juleaftons tvåle fisk ej dukas
av, och en firs skulle stå på bordet och brinna.
De som jinga årsgängen brukade berätta att
de troskan blev säga kyrkan upp lyst, och att

Skriv endast på denna sida!

6180

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Sture Bårenström
 Härad: Norrvidinge Adress: Vårenasens
 Socken: Gäradsby Berättat av: Eina Melin
 Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gäradsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

de döda så girade jul. En person sade till en annan: "Ta handen julamannen" och styck på säte, så får du träna". Han gjorde så, och det var som om det hade varit gus på säte. Det var de döda, som lämnat det kvar efter sig.

Julamorgonen brukade alltid givas städa. En person i Björnarna var inte riktigt ärlig. Han var hemma julmorgonen, men hans gran-
 nar gjorde tyckan utom en fjorton - femton
 års pojke. I pojken hem hade de en mängd
 värdefulla saker inne i ett rum. Bäst det var
 gick pojken döra det där inne. Han sprang
 dit och fann en person klädd i och med
 horn i pannan stå där och gäpa. Pojken brödde,

ACC. N:R. 6180

Landskap: Småland. Upptecknat av: Sture Bäckström
 Härad: Norrvidinge. Adress: Värnäsens
 Socken: Gärdsby. Berättat av: Lina Melin
 Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gärdsby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

allt det var skam, och nappade till sig en bössa
 och skjut på djuret, som föll till golvet. När
 kyrkfolk kom hem gick pojken och till mötes
 och sade till sin far: "Far jag har dödat skam".
 När de sedan kommo in och undersökte dje-
 ret, så var det "gansbommen", som låg död på
 golvet.

I juletid samlades en del karlar.
 När de blevo lagom fulla skulle de höra ut
 varandra. När alla utom den siste, som an-
 sågs som hyllt vara utkomma, gick och så
 han till, och då var fullen utkörd.

Maja-sven brukade gå ärsäng i Björna-
 mo. Han såg då vilka som skulle dö under

ACC. N:R. 6180

Landskap: Småland. Upptecknat av: Sture Bäckström
Härad: Norrvidinge. Adress: Värnäsbruk.
Socken: Gärdsby. Berättat av: Lina Melin.
Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gärdsby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

året, för dessa sista huslösa omkring bor-
det.

Det bodde en gång en person i ljugabult,
som skulle gå till kyrkan en julemorgon. När
han kom till Björnarna, såg han en silvertyllad
dränga mellan ett par ladugårdar. Han gick
och såg ingenning förrän han kom bort till
Gärdsby kyrka. Då berättade han det, men
blev sedan så rjult att han måste gå ut ur
kyrkan och gå hem.

Skriv endast på denna sida!

6180

ACC. N:R.

Landskap: Braöländ. Upptecknat av: Sture Bäckström
 Härad: Norrevidinge. Adress: Värnas förs.
 Socken: Gärdsby Berättat av: Lina Morin
 Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gärdsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Döds seder.

Att vissa personer hade en lång döds kamp berodde på att de hade gjort något illa, så att de hade något brott att uppenbara. De kunde låta döds kampen genom att kalla till sig prästen och låta om det för honom. Efter dödens inträde skulle kroppen slängas och de tavlor, som funnos i rummet drängas över. En gammal gudfuktig kvinna skulle väta linnet. Hela linnet skulle såpivättas och på händerna skulle hon sätta vantar och på fötterna strumpor. Vattnet fick ej slås ut under bar himmel, utan skulle hållas under en sten o. d.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

6180

Landskap: Småland Upptecknat av: Sture Bäckström
 Härad: Norrvidinge Adress: Värenasene
 Socken: Gärdsby Berättat av: Eina Molin
 Uppteckningsår: 1930 Född år 1856 i Gärdsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

Den döde kunde läga med sig ynkdomar
 i graven. Man skulle bara säga så här: "Vä"
 och så juse, som den personen har, ska' du
 lä' må, såj och dina fort som ditt slöpt blir
 mull, ska' ynkdomen gå bort." Man brukade
 lägga i kistan en flaska brännvin, en psalm bok
 och vid fötterna en bit sål eller en läjkenis.
 Den två vecka som den döde begravts skulle de
 vaka. Rackare och jävospillingar jinga y bäras
 genom den vanliga porten utan skulle aras
 över stenmuren. Inga utan ^(när de) de som bara jinga
 gå med, och prästen sade endast: "Nu jord är
 du kommen, jord skall du åter värda". I alla
 rummen risades och utanför de gårdar och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6180

Landskap: Småland Upptecknat av: Sture Bäckström
 Härad: Norrvidinge Adress: Värnäsens
 Socken: Gärdsby Berättat av: Kina Melin
 Uppteckningsår: 1930 Född år 1853 i Gärdsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

sången, där kyrkporten gick förbi. När den
 döds bars ut och ligger under ett st han lades
 i kistan lästes.

Skriv endast på denna sida!